

FSSM RP - BYLIŚMY W WARSZAWSKIM SĄDZIE OKRĘGOWYM

30 maja 2021 r.

<https://fssm.pl/bylismy-w-warszawskim-sadzie-okregowym?fbclid=IwAR18CDDPj86hZuv88XWWfZVmETLxs8fsVIIZHFi4F2gOUFvIXmTammrUnhA>

WAŻNY KOMUNIKAT INFORMACYJNY

Dotyczący przebiegu rozpraw przed sądami okręgowymi, w tym przed Sądem Okręgowym w Warszawie w sprawach przeciwko Dyrektorowi ZER MSWiA o wysokość świadczeń emerytalnych w kontekście prowadzonego przez sąd postępowania dowodowego

W ostatnim okresie przedstawiciele Komisji Prawnej FSSM, uczestniczyli (w charakterze publiczności) w szeregu rozprawach, zarówno tych prowadzonych zdalnie, jak i tych prowadzonych w salach rozpraw z udziałem wszystkich lub niektórych stron.

W ten sposób korzystaliśmy i będziemy korzystać z naszego prawa do dostępu do wymiaru sprawiedliwości określonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, którym jest m.in. dostępność rozpraw jawnych dla publiczności. Mimo warunków wyznaczonych pandemią, ze strony sędziów spotkaliśmy się z pełnym zrozumieniem i poszanowaniem tego rodzaju konstytucyjnego prawa.

Nasze obserwacje przebiegu rozpraw zrodziły kilka, bardzo istotnych wniosków z punktu widzenia interesu prawnego odwołującego się, mających szczególne znaczenie na etapie przygotowania się do procesu, późniejszego przebiegu rozprawy, w tym przesłuchania w charakterze strony.

Nasze refleksje i sugestie poniżej:

- a. Kto jeszcze tego nie zrobił, powinien jak najszybciej pozyskać informacje o zawartości swoich akt osobowych obejmujące służbę przed 1990 r., będące w dyspozycji IPN. Jest to możliwe na dwa sposoby:

b. poprzez wystąpienie do IPN, w trybie art. 35c ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej (...). *formularze ze strony internetowej IPN można pobrać poniżej*

lub

c. poprzez dostęp do akt sprawy, będących w dyspozycji sądu okręgowego rozpatrującego naszą sprawę, zawierające m.in. akta osobowe, które wpłynęły tam z IPN (warunki dostępu do akt swojej sprawy i korzystania z czytelni, gdzie można się z nimi zapoznać, określone są na stronie internetowej danego sądu).

d. przydatne może być też dysponowanie swoimi aktami osobowymi obejmującymi okres po 31 lipca 1990 r. (dotyczy to osób, które pozostały w służbie po tej dacie). Można je uzyskać zwracając się do jednostki będącej ostatnim miejscem służby przed przejściem na zaopatrzenie emerytalne.

Dlaczego dysponowanie ww. zbiorami dokumentów jest takie ważne?

Otóż sądy rozpoznające nasze odwołania od decyzji Dyrektora ZER w zdecydowanej większości kierują się wskazaniem zawartymi w uchwale Sądu Najwyższego z 16 września 2020 r.

Przypomnijmy, w uchwale tej wskazano, że: „**kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem ewentualnego naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka”.**

Dodatkowo, w ramach postępowania dowodowego, sądy starają się odpowiedzieć na pytanie: **czy funkcjonariusz w trakcie swojej służby prowadził działania polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych?**

Ponadto, czy dopuszczał się łamania prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałcenia prawa do życia, wolności, własności oraz bezpieczeństwa obywateli i czy te działania były trwale związane z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego?

Informacji, które mogą odpowiedzieć na powyższe pytania sądy poszukują przede wszystkim w aktach osobowych odwołującego się. Wnioskują także na podstawie otrzymanego z IPN zakresu zadań pionu służbowego, wydziału lub komórki organizacyjnej, w której pełnił on służbę.

Dodatkowym, a jednocześnie istotnym źródłem informacji jest przesłuchanie w charakterze strony, o co najczęściej sami wnosimy.

Oczywistym jest, że nie mamy nic do ukrycia. Niemniej jednak musimy być przygotowani na różne pytania sądu, a także pełnomocnika procesowego pozwanego, dotyczące dokumentów znajdujących się w aktach osobowych.

W tym celu znajomość ich zawartości ma znaczenie zasadnicze. Większość z nas nigdy wcześniej nie miała sposobności poznania treści zgromadzonych tam dokumentów. Nie jednego z nas może zaskoczyć, co na nasz temat pisali np. nasi ówcześni przełożeni przed trzydziestu i więcej laty.

To co kiedyś nie miało żadnej istotnej wagi lub było neutralne z punktu widzenia ówczesnych kryteriów ocen, teraz może nabierać ogromnego znaczenia w kontekście przywołanych wyżej wskazań zawartych w uchwale Sądu Najwyższego z 16 września 2020 r. Dotyczy to w szczególności opinii służbowych, charakterystyk lub różnego rodzaju wniosków. Chcąc rzeczowo odpowiedzieć na pytania sądu, a jednocześnie nie postawić siebie w trudnej sytuacji procesowej, bezwzględnie **musimy poznać zawartość swoich akt osobowych!**

Nie można wykluczyć, o czym pisał w swoim wystąpieniu do sędziów orzekających w naszych sprawach odwoławczych Przewodniczący FSSM (publikacja na stronie Federacji z 21 stycznia 2021 r. - *patrz TUTAJ*), że w aktach osobowych mogą zostać ujawnione np. opinie służbowe lub inne dokumenty zawierające „przekoloryzowane” opisy zdarzeń i zachowań, nie mające wiele wspólnego z rzeczywistością, ale teraz brzmiące pejoratywnie z punktu widzenia obecnych kryteriów ocen.

Jest to o tyle istotne, że do opinii służbowych nawiązuje Sąd Najwyższy w cytowanej wyżej uchwale z 16 września 2020 r., jako źródła weryfikacji przebiegu służby (**teza nr 59**). Podobna sytuacja może wystąpić w przypadku

wniosek personalnych oraz wniosków nagrodowych, gdzie możemy się spotkać z „upiększaniem” ich uzasadnień.

Nie jest tajemnicą, że były (wcale nie odosobnione) przypadki „podpinania”, np. pod wnioski nagrodowe osób, które nie miały nic wspólnego z opisywanymi zdarzeniami podlegającymi wówczas pozytywnej ocenie i odpowiednio nagrodzone. Czyniono tak dlatego by niejako przy okazji wyróżnić inne osoby zasługujące na to, lecz z zupełnie innych powodów lecz mniej wówczas docenianych.

Tych ostatnich dokumentów, w przeciwieństwie do opinii służbowych, nie autoryzowaliśmy swoim podpisem. I tą właśnie okoliczność, w przypadku takiej potrzeby, należy eksponować.

Gdyby kogoś spotkała sygnalizowana wyżej sytuacja, powinien zakwestionować treść takich dokumentów przy użyciu wszelkich możliwych środków dowodowych, np. innych dokumentów znajdujących się w aktach sprawy lub zeznań świadków, jeżeli takowi są jeszcze dostępni a także poprzez własne logiczne i spójne zeznania złożone w ramach przesłuchania w charakterze strony.

Możliwość taka wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, który wielokrotnie podkreślił, że okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń emerytalnych lub ich wysokości mogą być udawdaniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego (teza nr 58 uchwały SN oraz np. wyrok SN z 11.08.2016 r. II UK 323/16).

Kolejnym wnioskiem płynącym z naszego uczestnictwa w rozprawach jest sugestia pod adresem odwołujących się, by byli przygotowani na szczegółowe pytania sądu dotyczące przebiegu ich służby, szczególnie przed 1990 r.

Nic nie stoi na przeszkodzie, aby zawczasu i na spokojnie przypomnieć sobie historię naszej aktywności zawodowej, w czym z pewnością pomocne będą akta osobowe. W naszym interesie leży nie tylko precyzyjne odpowiadanie na pytania sądu, ale także unikanie zbędnych dygresji, nie mających związku z przedmiotem pytań, za to znacznie wydłużających czynność samego przesłuchania i tworzących po stronie sądu wrażenie, że zachowanie takie jest wybiegiem celowym, co w żadnym razie nie musi być prawdą.

Zasada jest prosta, pytanie sądu i nasza zwięzła odpowiedź na nie, być może poszerzona z racji dodatkowych pytań precyzujących ze strony sędziego przewodniczącego.

Rozprawy, w których będziemy uczestniczyć, dzielą się na kilka etapów. Kluczowym jest postępowanie dowodowe. W naszym przypadku, jak wyżej wskazaliśmy, będą to głównie dowody z dokumentów (akt osobowych). Co do zasady przesłuchanie strony (odwołującego się) jest dowodem posiłkowym. Przeprowadza się go, jeżeli inne środki dowodowe zostały już przeprowadzone albo brak jest takich środków, a zostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Po zakończeniu postępowania dowodowego sąd **udziela głosu stronom**, kolejno powodowi (odwołującemu się) oraz pozwanemu (pełnomocnikowi Dyrektora ZER), umożliwiając im zajęcie ostatecznego stanowiska w sprawie i wypowiedzenie się co do przeprowadzonych dowodów.

To jest ten moment, kiedy wygłasza się tzw. „**mowę końcową**”. Jeżeli korzystamy z pomocy pełnomocnika procesowego (advokata lub radcy prawnego), wówczas Oni taką mowę z pewnością wygłoszą. Jeżeli zaś występujemy samodzielnie, to my sami powinniśmy taką mowę wygłosić.

Nie ma żadnych wymagań formalnych co do tego, jak mowa końcowa powinna wyglądać i jakie elementy czy informacje zawierać. Nikt z nas, może poza wyjątkami, nie jest profesjonalistą. Niemniej jednak należy wcześniej przygotować się do takiego wystąpienia.

Można oczywiście poprzestać na stwierdzeniu, że podtrzymujemy wszystko to, co napisaliśmy w swoim odwołaniu i w późniejszych pismach procesowych. Lepiej jednak będzie, jak na koniec powiemy coś „od siebie”.

Pamiętajmy, że mowa końcowa powinna być przede wszystkim rzeczowa, gdyż jej głównym celem jest przykucie uwagi sędziego i skrótkowe przedstawienie mu zasadniczych fragmentów naszej służby, w trakcie której nigdy nie doszło, nie tylko do bezprawnego naruszania podstawowych praw i wolności przedstawicieli ówczesnej opozycji, członków wolnych związków zawodowych oraz przedstawicieli Kościoła, ale także do krzywdzenia kogokolwiek.

Nie należy powtarzać tego, co często opisaliśmy na wielu stronach swojego odwołania. **Należy skoncentrować się na kwestiach zasadniczych, przywołując fakt poddania się procedurze weryfikacji (w przypadku osób których to dotyczy) oraz wykazując, że nigdy w trakcie swojej służby nie dopuściliśmy się czynów niegodnych wobec współobywateli.**

Należy też podkreślić, że:

- nigdy nie dopuściliśmy się naruszenia obowiązującego prawa i wykonywaliśmy swoje obowiązki służbowe w sposób nienaruszający praw i godności innych osób;
- nie wykorzystywaliśmy stanowiska służbowego do celów pozasłużbowych;
- nie prowadzono przeciwko nam postępowań o przekroczenie uprawnień ze szkodą dla życia, zdrowia, wolności, godności, czci i mienia obywateli;
- nie złożono przeciwko nam żadnych skarg czy doniesień obywateli zarzucających mi naruszenie przepisów prawa, w tym praw człowieka, nietykalności osobistej, prześladowanie czy jakiegokolwiek innego szykanowania kogokolwiek;
- to nie formalna przynależność do określonej jednostki (wydziału, komórki organizacyjnej), ale charakter i rodzaj wykonywanych przez nas zadań (operacyjnych/administracyjnych), nie naruszających w żadnym wymiarze praw i wolności człowieka świadczą o naszej nienagannej służbie, także z punktu widzenia uchwały Sądu Najwyższego z 16 września 2020 r.

Przy okazji przypomnijmy rzecz oczywistą, ale jak uczy doświadczenie nierzadko zapominaną. Do sądu zwracamy się nie per Pani (Panie) Sędzio, lecz „*Wysoki Sądzie*”.

I jeszcze uwaga ogólna. **Długość mowy końcowej** powinna być dostosowana zarówno do objętości materiału dowodowego, jak również długości samej rozprawy poprzedzającej jej wygłoszenie. Jeżeli rozprawa nie trwała zbyt długo (w naszym przypadku to ok. 45 min - do 1 godz.) **to nie jest dobrym pomysłem wygłaszanie długiej mowy końcowej.**

Ci, którzy mają w swoim życiorysie zawodowym okres nauki w Wyższej Szkole Oficerskiej w Legionowie, w formie 3-letnich studiów zawodowych

lub rocznego Studium Podyplomowego, mogą spotkać się z pytaniami sądu o charakter tej nauki i zakres programu nauczania.

Należy wówczas przypomnieć, że Szkoła ta została utworzona 13 września 1972 r. na podstawie ustawy z dnia 5 listopada 1958 r. o szkolnictwie wyższym. Prowadziła działalność dydaktyczno-wychowawczą m.in. o specjalizacji prawno-administracyjnej. Ramowy program nauczania w zakresie nauk innych niż zawodowe, w tym prawa, ustalał Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. W zakresie przedmiotów prawniczych i nie tylko obowiązywały programy uniwersyteckie, bazujące na powszechnie dostępnych wówczas podręcznikach z zakresu tych przedmiotów. Podobnie przedstawiać się będzie sytuacja osób, które ukończyły szkoły chorążych.

Osobnego potraktowania wymagają kwestie organizacyjne. Sugerujemy odwołującym się rozważenie skorzystania z możliwości (proponowanej przez sąd) zdalnego udziału w rozprawie w siedzibie pełnomocnika procesowego (jeżeli został ustanowiony) lub w miejscu swego zamieszkania.

Warunkiem jest dysponowanie komputerem z kamerą i mikrofonem oraz dostęp do Internetu – przy użyciu aplikacji *Teams*. Szczegółowe informacje z tym związane zostaną przedstawione w piśmie sądu informującym o miejscu i terminie rozprawy.

Odradzamy tą formę udziału w rozprawie, nawet gdy dysponujemy niezbędnym sprzętem komputerowym i sprawnym łączem internetowym, jeżeli uważamy naszą sprawę za skomplikowaną, wymagającą bezpośredniego udziału w postępowaniu dowodowym, np. połączonego przekazaniem sądowi ważnych dokumentów potwierdzających tezy składanych przez nas zeznań.

Odwołujący się od decyzji Dyrektora ZER obniżających renty rodzinne powinni też rozważyć skorzystanie z możliwości rozpoznania ich spraw na posiedzeniu niejawnym. Ta forma procedowania sprawy daje możliwość przyspieszenia postępowania. Jej celem jest usprawnienie postępowania w sprawach, w których nie jest potrzebne przeprowadzenie rozprawy, szczególnie w warunkach COVID-19. W tego rodzaju sprawach przesłuchanie odwołującego się w charakterze strony, na okoliczność szczegółów przebiegu służby zmarłego męża (żony), nie wniesie nic nowego do sprawy.

Wszystko co istotne zawarte jest a w aktach sprawy będących już w dyspozycji sądu.

Istotnym udogodnieniem dla każdego z odwołujących się, szczególnie tych, którzy nie korzystają z pomocy pełnomocnika procesowego, będzie skorzystanie z Portalu Informacyjnego Sądu, czyli elektronicznego systemu umożliwiającego bezpośredni i bieżący dostęp do akt sądowych naszej sprawy.

Dzięki temu użytkownik może uzyskać dostęp do swojej sprawy z ekranu komputera. Logowanie jest także możliwe przez Profil Zaufany. Aby zainicjować możliwość korzystania z Portalu, należy założyć konto pod adresem interesującej nas apelacji.

Np. dla użytkownika z apelacji - będzie to:

warszawskiej: <https://portal.waw.sa.gov.pl>

gdańskiej: <https://portal.gdansk.sa.gov.pl>

krakowskiej: <https://portal.krakow.sa.gov.pl>

Jak założyć konto, krok po kroku, na przykładzie apelacji warszawskiej:

tutaj - <https://www.zbfsop.pl/aktualnosci/jak-zalozyc-konto-aby-miec-podglad-wlasnej-sprawy-w-sadzie/>.

Posiadanie takiego konta sprawia, że o wszelkich zmianach zachodzących w naszej sprawie, np. o dołączeniu do akt sądowych nowych dokumentów (pism z IPN lub z ZER), jesteśmy informowani na podany przez nas adres e-mail.

Komisja Prawna FSSM RP